

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН КОНСТИТУЦИЯЛЫК СОТУНУН СУДЬЯЛАР КОЛЛЕГИЯСЫНЫН АНЫКТАМАСЫ

Жакшылык Жоомартович Кадыровдун өтүнүчүн
өндүрүшкө кабыл алуу жөнүндө

2023-жылдын 25-апрели

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотунун судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: Л.Ч. Жолдошева, Ч.А. Айдарбекова, М.Р. Бобукеева, катчы Маамыталы кызы К. катышуусунда жаран Ж.Ж. Кадыровдун өтүнүчүн карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотуна 2023-жылдын 25-мартында Ж.Ж. Кадыровдун “Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын 60¹-беренесинин 3-бөлүгүнүн экинчи сүйлөмүнүн, “шайлоо күрөөсүн төккөндүгүн ырастоочу документти” деген сөздөр менен баяндалган 61-беренесинин 1-бөлүгүнүн 3-пунктунун Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 2-беренесинин 3-бөлүгүнө, 37-беренесинин 1, 3-бөлүктөрүнө ылайык келүүсүн текшерүү жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Арыздануучунун айтымында, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук шайлоо комиссиясы 2021-жылдын 28-ноябрында Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарынын кызмат орундарына мажоритардык жана пропорционалдык тутумдар боюнча шайлоо өткөргөн.

“Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын 60¹-беренесинин 3-бөлүгүнүн экинчи сүйлөмүнө ылайык, талапкер жеке каражаттарынан Борбордук шайлоо комиссиясынын атайын эсебине мыйзамдарда көрсөтүлгөн эсептик көрсөткүчтүн миң эселенген өлчөмүндө шайлоо күрөөсүн төгөт.

Бирок, арыздануучу белгилегендей, анын жүз миң сом өлчөмүндө акчалай каражаты жок болгондугуна байланыштуу, ал шайлоого депутаттыкка талапкер катары эч качан катыша албайт жана анын кирешесинин өлчөмүн эске алганда, шайлоого катышуу үчүн милдеттүү болгон шайлоо күрөөсүн топтоого мүмкүн эмес.

Кайрылуу субъектисинин пикири боюнча, мындай жагдай социалдык теңсиздикти жаратып, шайлоо күрөөсүн төгө албагандарды мүлктүк абалына карата түздөн-түз басмырлоо болуп саналат, анткени Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 24-беренесинин 1-бөлүгүнүн экинчи абзацына ылайык, эч ким жынысы, расасы, тили, майыштуулугу, этностук таандыктыгы, туткан дини, курагы, саясий же башка ынанымдары, билими, теги, мүлктүк же башка абалы, ошондой эле башка жагдайлары боюнча басмырланышы мүмкүн эмес.

Ал эми Конституциясынын 2-беренесинин 3-бөлүгүнө ылайык, Кыргыз Республикасынын жарандары өзүнүн бийлигин түздөн-түз шайлоолордо жана референдумдарда (бүткүл элдик добуш берүү), ошондой эле мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары аркылуу Конституциянын жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын негизинде жүзөгө ашырат. Арыздануучунун пикиринде, талашылып жаткан ченемдер шайлоо күрөөсүнүн өлчөмүн өтө чоң кылып бекитүү менен акчалай жактан мүмкүнчүлүгү бар адамдарга гана багытталган.

Ж.Ж. Кадыровдун айтымында, талашылып жаткан ченемдер Кыргыз Республикасынын жарандары мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматка мыйзамда белгиленген тартипте кирүүдө, кызмат боюнча

көтөрүлүүдө бирдей укуктарга жана мүмкүнчүлүктөргө ээ деп караштырган Конституциянын 37-беренесинин 3-бөлүгүнө карабастан, мамлекеттик жарандык кызматтын бир түрү болуп саналган Жогорку Кеңештин депутаты катары талапкер болууга шайлоо күрөөсүнүн өтө чоң өлчөмүн орнотуу менен тоскоолдук жаратууда.

Кайрылуу субъектиси Атуулдук жана саясий укуктар жөнүндө Эл аралык пактынын 25-беренесинин (b) пунктунда шайлоочулардын эркин ой билдирүүлөрүн камсыз кылган жана жашыруун добуш берүүдө жалпы жана теңдүү шайлоо укугунун негизинде жүргүзүлгөн чыныгы мезгилдик шайлоолордо шайланууга жана шайлоого ар бир атуулдун 2-беренде айтылган эч кандай басмырлануусуз жана негизделбеген чектөөлөрсүз укугу жана мүмкүнчүлүктөрү бар экендигин, ушул эле пакттын 25-беренесинин (b) пунктуна ылайык жалпы тартиптеги түшүндүрмөнүн 16-пунктунда шайлоого талапкер катары өзүн көрсөтүүнүн жол-жоболорунун тартиби, шайлоо күрөөсү же депозити негизделген жана басмырланбоосу керектиги, ал эми 18-пунктунда мамлекет мыйзам ченемдеринин негизинде шайлануучу мамлекеттик кызматтар үчүн коюлган шарттар, кандай болбосун чектөөлөр жана талап кылынган квалификациялардын максатка ылайыктуу негизделүүсү зарыл экенин белгиленген.

Жогоруда баяндалгандардын негизинде, Ж.Ж. Кадыров талашылып жаткан ченемдик жоболорду Конституцияга карама-каршы келет деп таанууну өтүнөт.

Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотунун судьялар коллегиясы кайрылууну жана ага тиркелген материалдарды изилдеп чыгып, “Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын 30-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья-баяндамачы Л.Ч. Жолдошеванын маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-беренесинин 3-бөлүгүнө ылайык, ар бир адам Конституцияда таанылган укуктары жана

эркиндиктери мыйзамдарда жана башка ченемдик актыларда бузулду деп эсептесе, алардын конституциялуулугун талашууга укуктуу. Бул жеке жана юридикалык жактар Конституциянын экинчи бөлүмүндө каралган укуктар жана эркиндиктер мыйзамдарда жана башка ченемдик укуктук актыларда бузулган учурда гана Конституциялык сотко кайрылууга укугу бар дегенди билдирет.

Арыздануучу талашып жаткан “Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын 60¹-беренесинин 3-бөлүгүнүн экинчи сүйлөмү талапкер жеке каражаттарынан Борбордук шайлоо комиссиясынын атайын эсебине мыйзамдарда көрсөтүлгөн эсептик көрсөткүчтүн миң эселенген өлчөмүндө шайлоо күрөөсүн төгөөрүн аныктайт.

Судьялар коллегиясы “Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын 61-беренесинин 1-бөлүгүнүн 3-пункту конституциялык контролдоо органынын кароо предмети болуп, жыйынтыгында 2021-жылдын 3-мартында Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын чечими чыккандыгын белгилейт.

“Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын 30-беренесинин 3-бөлүгүнүн 5-пунктуна ылайык, эгерде кайрылууда көрсөтүлгөн маселенин конституциялуугу мурда текшерилсе жана өзүнүн күчүн сактаган акт болсо, судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Калган бөлүгүндө берилген өтүнүч «Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 19, 21, 26, 27, 28-беренелеринин талаптарына ылайык келет.

Судьялар коллегиясы келтирилген материалдардан “Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын

60¹-беренесинин 3-бөлүгүнүн экинчи сүйлөмү Кыргыз Республикасынын Конституциясына ылайык келүүсү жөнүндөгү маселеде аныксыздыктын пайда болуусу байкалат жана бул ишти конституциялык сот өндүрүшүнүн алкагында кароого негиз бар деп эсептейт.

Жогоруда баяндалгандын негизинде, “Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын 30-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 5-пунктун, 5-бөлүгүн жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотунун судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Жакшылык Жоомартович Кадыровдун өтүнүчүнүн “Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын 60¹-беренесинин 3-бөлүгүнүн экинчи сүйлөмү Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 2-беренесинин 3-бөлүгүнө, 24-беренесинин 1-бөлүгүнө, 37-беренесинин 1, 3-бөлүктөрүнө ылайык келүүсүн текшерүү жөнүндө бөлүгү өндүрүшкө кабыл алынсын.

2. Жакшылык Жоомартович Кадыровдун өтүнүчүнүн “Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө” конституциялык Мыйзамдын “шайлоо күрөөсүн төккөндүгүн ырастоочу документти” деген сөздөр менен баяндалган 61-беренесинин 1-бөлүгүнүн 3-пунктунун Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 2-беренесинин 3-бөлүгүнө, 37-беренесинин 1, 3-бөлүктөрүнө ылайык келүүсүн текшерип берүү жөнүндө бөлүгү өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.

3. Ушул аныктама тараптар жагынан үч айдын ичинде Конституциялык сотко даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

Л.Ч. Жолдошева

Ч.А. Айдарбекова

М.Р. Бобукеева

№ _____